

THE
NIGHT SEDER
BAIS MEDRASH
TAILORED TO FIT YOUR SCHEDULE AND YOUR NEEDS

Series Booklet

Hazards and Traps / בור ברשות הרבים

שמות כ"א

בבא קמא כ"ה - כ"ט

בבא קמא מ"ט - נ"ג

לז"נ ר' שמואל - ל יוסף בן ר' מרדכי אהרן ע"ה

לז"נ שלום פנחס בן מרדכי א - ליעזר ע"ה

לז"נ ויצה בת ר' שמואל - ל זאב ע"ה
לז"נ לוי בן דוד שלמה
לז"נ שמואל - ל זאב בן לוי

A program funded solely by the Night Seder Bais Medrash
Please contact us for sponsorship opportunities

שמות פרק כא

לג) וְכִי־יִפְתָּח אִישׁ בֹּרֹא וְכִי־יִכָּרֶה אִישׁ בָּרֹא וְלֹא
יִכָּסְנוּ וְנִפְל־נִשְׁמָה נִשּׁוֹר אֹ חֲמֹר:
לד) בַּעַל הַבּוֹר יִשְׁלֹם כֶּסֶף יִשְׁיב לְבַעְלֵיו וְהָמָת
יִהְיֶה־לּוֹ: ֹ

בבא קמא כ"ח- כ"ט

ופטור מן המעשר: **מתני'** נשברה כדו ברה"ר והוחלק אחד במים או שלקה בחרסית חייב רבי יהודה
אומר 'במתכוין חייב באינו מתכוין פטור: **גמ'** אמר רב יהודה אמר רב ^י לא שנו אלא שמינפוי' כליו במים'
בבא קמא (תלמוד בבלי > עזו והדר< עמוד מס 66 כב בבא קמא תלמוד בבלי) הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

כח:

המניח

פרק שלישי

בבא קמא

אבל הוא עצמו פטור דקרקע עולם הויקתו. ולא צני למימר שהחוק הוא עצמו נמים דלישנא משמע שהחלק^ט עצמו נמים ולא שהחוק זה ובאפקריה לא מצי לאוקמי דא"כ לא מחייב לא אכלים ולא על עצמו:

ה"מ היכא דאפקרינהו. פ"ה

דקצר רב דצור שהפיק רשותו וצורו וא"ת דנשמעתין דמחזרת (לגל דף כה) ר"ל דרב סבר צור ברשותו חייב ושמאל סבר דפטור ופי' שם בקונוג' דפליגי דהפיק רשותו ולא הפיק צורו וי"ל דלא קיימא מסקנא דהתם הו' ומיהו נראה דרב מצי סבר שפיר דהפיק רשותו ולא צורו נמי חייב אע"ג דאצנו וסרנו ומשאו דלא אפקרינהו לא הו' צור לרב היינו משום דעדיפי מצי ואיכא נמי לחיוביהו משום שור ולמייב צון את הכלים אצל צור ברשותו ויכא' לחיוב משור דשור ברשותו פטור דמתן (לגל דף טו) מון מנשות המיוחדת למוק לכל הפחות צור הו' ופטור על הכלים ושמאל דסבר הכא דאפילו לא אפקרינהו הו' צור מצי סבר צור ברשותו פטור לגמרי ואפילו צור לא הו' דמצי א"ל ברשותו מא' צעית^ט ומה שנקוטנרם רבא למייב דהפיק רשותו וצורו כמו בחופר צור צרה"ר אין נראה לר"י דחופר צור צרה"ר חסר צור צאסור וכן חסר צור ברשותו סמוך לר"ה צאסור חסר ואפילו חופר צאמנע רשותו והפיק רשותו ולא צורו מון דשלו הוא חייב להסיר התקלה כדלמרינן בהפריה (לקמן דף מה. וס) דמון דלית ליה לממליה ולא מלייה כמאן דכרייה דמי "אבל הפיק רשותו וצורו דחפר צה"ר וגם השתא דהפיק לאו צעל הצור הוא לא מחייב מדע דבפ' הפרה (לקמן כה) דחקין לאשכחי צור של שני שותפין:

ונשוף באבן, דוקא נקטו דנשוף צאק אצל נתקל צאק

ונשוף בקרקע פטור דקרקע עולם הויקתו ואפילו שמואל "מודה הכא דפטור דכפער לקמן בהפריה (דף ג) וס) נתקל צור ונפל לאחריו הצור והי"א דלעיל דמחייב שמואל צריך לאוקמא כגון שנחבצ בקרקע שהמים נשפכים עליה דדמי לקרקע הצור ואע"ג דשור שדחף חצירו לצור וגם הניח אפ' ע"פ הצור ובא שור ונתקל צה ונפל לצור מחייב בהפריה

(ס) יש לחלק מין שיש שם תקלה על הצור ומיהו ודאי לרב קשה כי היכי דקאמר רב קרקע עולם הויקתו ה"נ ימא צעל האצן צור של פלוגי הדין:

אמר רבה במתבין להורידה בו. רבה לא צני לאוקמי במתבין לשור דמנוקי לה אצי לקמן משום דנשברה כדו דקאמר

ח"ק משמע דנשברה מאליו עלה קאמי ר' יהודה לחלק מין מתבין לשאון מתבין ואת"ו והא' ר' יהודה אית ליה צפרק האומנין (כ"מ דף פז: וס"ו) דנתקל לאו פושע הוא גבי מעצר חבת ממקום למקום ונשברה דקאמר ר' יהודה שומר חנם יטבע נזשא שכן יטלס ומפרש התם האי כדנייה והאי כדנייה ואין לומר דמתבין להורידה דהכא הו' פושע טפי דא"כ היכי דייק מכלל דמחייב ר"מ אפילו נשפעה דלמא נתקל דוקא מחייב אצל נשפעה דהו' אונס טפי לא וי"ל דקסבר רבה כי היכי דלמרינן התם לר"מ דשפעה זו תקנת חכמים היא בשומר שכן ה"נ לרבי יהודה תקנת חכמים היא בשומר חנם אלא דקסבר רבי יהודה דבשומר שכן לא ראו מתמים להקל: **ואונס** רחמנא פטריה. ומפגע תחת פגע לא מריצין אונס גמור דפירשמי לעיל (דף כו:):

והתניא נשברה כדו בו. ואת"ו והיכי מיימי מצרייתא דפטור ר"מ צנקיקים צרות שאינה מצייה דלמא ה"מ לענין שאר מוקין אצל מתני' איכא לאוקמי בחדש המזיק דצדק הלכו נפלו התרסים על האדם מנחו ואלס המזיק חייב צרות שאינה מצייה כדלמרינן לעיל סוף פרק שני (דף כו) וי"ל דנמתניתין נמי קמי והחלק אחד נמים דתקלת מימיו הוא ולא אדם המזיק ולמה מחייב שם ר"מ יותר מצנקיקים ואת"ו מתני' מולעגה לא תעשה דבר דנפשיה ודאי מחייב ר"מ אע"פ שהנפילה היתה באונס מ"מ אחר ק' היה לו לסלק וי"ל דרבי מאיר מחייב בכל ענין אף על פי שלא היה לו פגול לנלק:

אבל. החוק הוא עצמו פטור: קרקע עולם. שאין לה צעלים: הויקתו. וממנו של זה גרמא צעלמא עבד ליה ורב לטעמיה דלמרינן לקמן (דף כ:): צור שמינה עליו מורה להצלו ולא לחטו: מבורו פטור. צ"ק (דף ו): שור ולא אדם חמור ולא ב"ים. והני מילי היכא דמת האדם דקרא צמיחה משמע דמחייב והמת יהיה לו אצל צוק אדם חייב צעל הצור דקרא מוכסר (ה) ממעטינן: וכו' פטורין. על מוקי כלים פטור צעל הצור דשפירתן זו היא מיתתן ומתניתין נמי מימיו צורו הוא הלכך כי חייב על מוקי הגוף מצייה ולא על הכלים: ורב ד"מ. דתקלתו למדנו מצור: דאפקרינהו. כי צור דקצר רב צור שמינה עליו מורה צהפקור רשותו וצור הוא דמצייה: אבל פ"ה אפקרינהו פטור. דא. ומשורו למדנו הלכך טיפוף כלי' ממנו דמזיק עבד אצל צוק הגוף קרקע עולם עבדה ושמאל סבר דהפיק רשותו ולא הפיק צורו נמי משמע קרא ופטור צ' את הכלים הלכך מתני' אע"ג דלא אפקרינהו צורו הו' ונאל דקמתי חייב צה"ק גופו קמיייר ולא צכליו ואע"ג דקרקע עולם עבדה ליה חייב דשמואל לטעמיה דלמרינן לקמן (דף כ:): צור שמינה עליו מורה להצלו וכו' לחצנו ואע"ג דקרקע עולם אוקמיה: נשחברו. כלי השור שייכא שפריה כגון עול וסולמנין^ט קריעה שייכא במדרעת של חמור: הא פ"ה הו' דומה אדרבה. מולה כמינא בלא כמינא: אלא מה דומה ליה בו. דלס החוק צהס כלים או נתקל צון אדם ומת פטור: רישא. דקמתי אצנו וסכינו דומין לצור: קשיא פ"ה. ס"ד אפי' דלא אפקריה מיירי: ופיפא. דקמתי אס הטיח אחר ללוחיתו צאק של זה חייב: קשיא פ"ה. דהשתא משמע דמשורו למדנו: ב"ה. דאצנו דומה לצור כשהפיקו: פ"ה. יהודה דמחייב ע"ז נוקי ב"ים בבור. צפרק שור שנחא את הפרה (לקמן דף טו:): פ"ה שני. דהטית ללוחיתו צאק חייב: אלא שנתקל באבן ונשוף. הכלי צאק: פטור. דקרקע גרמה לו: ד"א כר' נתן. דלמרינן לקמן (דף ג) שבור דליכא לאשתלומי מהאי שור משחלס מצור^ט האי דעבד ליה הויקא: במתבין להורידה. פ"ה. מבתיפיו. ונתקל והוטעה כצולח חייב דנתקל

אבל הוא עצמו פטור קרקע עולם הויקתו כי אמרינהו קמיה דשמואל אמר לי מכדי אבנו וסכינו ומשאו^ט מבורו למדנו ויכולין אני קורא בהן שור ולא אדם חמור ולא כלים והני מילי לענין קטלא אבל לענין נזקין אדם חייב וכלים פטורין ורב הני מילי היכא דאפקרינהו אבל היכא דלא אפקרינהו ממנו הוא^ט מחייב רב אושעיא^ט ונפל שמה שור או חמור שור ולא אדם חמור ולא כלים^ט מכאן אמרו^ט נפל לתוכו שור וכליו ונשתברו חמור וכליו ונתקדעו חייב על הבהמה ופטור על הכלים הא למה זה דומה לאבנו וסכינו ומשאו שהניחן ברה"ר והיוקין אדרבה מה דומה לזה מבני ליה אלא מאי דומה לזה אבנו וסכינו ומשאו שהניחן ברה"ר והיוקין לפיכך אם הטיח צלוחיתו באבן חייב רישא קשיא לרב וסיפא קשיא לשמואל ולמעמד תיקשי לך היא גופא (קשיא^ט) רישא פטור וסיפא חייב אלא רב מתירין למעמיה ושמואל מתירין למעמיה רב מתירין למעמיה במה דברים אמורים כשהפיקורן אבל לא הפיקורן חייב לפיכך הטיח צלוחיתו באבן חייב ושמואל מתירין למעמיה השתא דאמרת אבנו סכינו ומשאו כבורו דמי לר' יהודה דמחייב על נזקי כלים בבור לפיכך הטיח צלוחיתו באבן חייב א"ר אלעזר לא שנו אלא שנתקל באבן ונשוף באבן אבל נתקל בקרקע ונשוף באבן פטור כמאן דלא^ט כר' נתן איכא דאמרי א"ר אלעזר לא תימא בנתקל באבן ונשוף באבן הוא דמחייב אבל נתקל בקרקע ונשוף באבן פטור אלא אפילו נתקל בקרקע ונשוף באבן חייב כמאן כר' נתן: ר' יהודה אומר במתבין חייב [וכו']:

ה"ד מתבין אמר רבה במתבין להורידה למטה במתבין א"ל אביי מכלל דמחייב ר"מ אפילו נפשיה א"ל אין מחייב היה ר"מ אפי' אונה בידו אמאי אונס הוא וואונס ר' רחמנא פטריה דכתיב^ט ולנערה לא תעשה דבר וכו' תימא ה"מ לענין קטלא אבל לענין נזקין חייב והתניא^ט נשברה כדו ולא סלקו נפל גמולו ולא העמידו ר"מ^ט מחייב בהיוקין וחכמים אומרים פטור

פושע הוא: אמר אביי מכלל^ט. דר"מ דמחייב טפי מחייב: אפי' נשפעה. ניומחה הכד מעממה על כמיפ דהו' אונס: נשפעה. ניומחה כדמתרגמינן (שמות טו) וחס השמש וגמס פשר: אפי' אונה בידו. אפילו נפשיה מעממה שלא נפלה מיזו אלא ניומחה ונשאר האזון צדו: פטור

ח"ק משמע דנשברה מאליו עלה קאמי ר' יהודה לחלק מין מתבין לשאון מתבין ואת"ו והא' ר' יהודה אית ליה צפרק האומנין (כ"מ דף פז: וס"ו) דנתקל לאו פושע הוא גבי מעצר חבת ממקום למקום ונשברה דקאמר ר' יהודה שומר חנם יטבע נזשא שכן יטלס ומפרש התם האי כדנייה והאי כדנייה ואין לומר דמתבין להורידה דהכא הו' פושע טפי דא"כ היכי דייק מכלל דמחייב ר"מ אפילו נשפעה דלמא נתקל דוקא מחייב אצל נשפעה דהו' אונס טפי לא וי"ל דקסבר רבה כי היכי דלמרינן התם לר"מ דשפעה זו תקנת חכמים היא בשומר שכן ה"נ לרבי יהודה תקנת חכמים היא בשומר חנם אלא דקסבר רבי יהודה דבשומר שכן לא ראו מתמים להקל: **ואונס** רחמנא פטריה. ומפגע תחת פגע לא מריצין אונס גמור דפירשמי לעיל (דף כו:):

והתניא נשברה כדו בו. ואת"ו והיכי מיימי מצרייתא דפטור ר"מ צנקיקים צרות שאינה מצייה דלמא ה"מ לענין שאר מוקין אצל מתני' איכא לאוקמי בחדש המזיק דצדק הלכו נפלו התרסים על האדם מנחו ואלס המזיק חייב צרות שאינה מצייה כדלמרינן לעיל סוף פרק שני (דף כו) וי"ל דנמתניתין נמי קמי והחלק אחד נמים דתקלת מימיו הוא ולא אדם המזיק ולמה מחייב שם ר"מ יותר מצנקיקים ואת"ו מתני' מולעגה לא תעשה דבר דנפשיה ודאי מחייב ר"מ אע"פ שהנפילה היתה באונס מ"מ אחר ק' היה לו לסלק וי"ל דרבי מאיר מחייב בכל ענין אף על פי שלא היה לו פגול לנלק:

פליגי

המוניה

פרק שלישי

בבא קמא

כמ.

פטור מדיני אדם. כדמפרש לקמן: וחייב בדיני שמים. משום דלא סליק¹: ב' ברוח שאין בציורה. דלמס' הוא: אלא אמר אביי בתרתי פליגי. צמחני כשהיק הכד בשעת נפילה ופליגי כשהוק מרס' לאחר נפילה: במפקד נוקיו. כגון זה דמסתמא מפקד למרסו

ור"מ² סבר מפקד נוקיו חייב דטר שמיצה עליו מורה צטר צרה"ר דהפקד הוא חייבה ור' יהודה דסבר פטור [ס"ל³] דהפקד רשותו ולא הפקד טרו וזו טר האמור במורה ולקמן (דף מט:) פליגי ר' ישמעאל ור"ע צהא מילתא וה"ק רבי יהודה צמחנין לשוברה והיק נפילה חייב ובשאיין מתכין אלא מתכין להורידה מתכין ונתקל ונשברה פטור דנתקל לא פושע הוא ונצחק דלאחר נפילה נמי לקמן מפרש מאי מתכין איכא: ומדמתינן בתרתי ב'. גמרא קפריך לה: אלא בשעת נפילה. הכי איכא למימר נתקל פושע הוא מה הוא יכול לעשות אם נתקלה צמחני דבשלמא נתקל הוא ונשברה כדו איכא למימר איצטוי ליה לעיווי ומיכל אלא גמלו מי איכא למימר הכי: שרעא דהדרא. שגל הנהר וסכה את עין הדך ופושע הוא צדק שאילו היה הדך מגולה לא נתקל גמלו: שרעא. לשון שרע וקלט (ויקרא כ:): פושע הוא. ואין לו דין נתקל: דאמרי' בדרך יבשה ונתקל ביה צמחני והוי ליה איזה פושע: איבות בחריב. שלם הפקדן חייב ובשאיין מתכין שז לזכות טר פטור דמפקד נוקיו פטור: והאיכא ר"ע דמחייב. מדקמני צמחניא ולא סלקה ולא העמידה מכלל דצחק דלאחר נפילה פליגי: אף בשעת נפילה. ומשום דלשנא דצמחניא לא משתמע בשעת נפילה אטריך לרבי אלעזר לאשמעינן דייקנין לה ממתניין דקמני תרתי כדאמר אביי לעיל: לא

פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים ומודים חכמים לר"מ באבנו סבינו ומשאוי שהניחין בראש גגו ונפלו ברוח מצויה והיוקו שהוא חייב ומודה ר"מ לרבנן⁴ במעלה קנקנין על הגג ע"מ לנגב ונפלו ברוח שאינה מצויה והיוקו שהוא פטור אלא אמר אביי בתרתי פליגי פליגי בשעת נפילה ופליגי לאחר נפילה פליגי בשעת נפילה בנתקל פושע מר סבר⁵ נתקל פושע הוא ומ"ם⁶ נתקל לאו פושע הוא פליגי לאחר נפילה במפקד נוקיו מר סבר מפקד נוקיו חייב ומר סבר פטור וממאי⁷ מדקמני תרתי הוחלק אחד במים או שלקה בחרסית היינו חך אלא לאו ה"ק הוחלק אחד במים בשעת נפילה או שלקה בחרסית לאחר נפילה ומדמתינן בתרתי ברייתא נמי בתרתי בשלמא כדו משכחת לה או בשעת נפילה או לאחר נפילה אלא גמלו בשלמא לאחר נפילה משכחת לה במפקד נבלתו אלא בשעת נפילה הכי משכחת לה אמר רב אחא כגון דעברה במאי דרך שרעתא דנהרא⁸ ה"ד אי דאיכא דרכא אחרינא פושע הוא ואי דליכא דרכא אחרינא אנוס הוא אלא משכחת לה דאתקיל ואתקילה ביה גמלא מפקד נוקיו מאי מתכין איכא אמר רב יוסף⁹ במתכין לזכות בחרסיה וכן אמר רב אשי במתכין לזכות בחרסיה רבי אלעזר אמר בשעת נפילה מחלוקת אבל לאחר נפילה מאי דברי הכל פטור והא איכא ר"מ דמחייב אלא מאי דברי הכל חייב והא איכא רבנן דפטרי אלא מאי בשעת נפילה אף בשעת נפילה וקבשמוע לן כדאביי ורבי

פליגי בשעת נפילה בנתקל פושע. דלר"מ דפושע הוא חייב כל כמה דלא היה לו פנאי לסקן קרי שעת נפילה ולאחר נפילה פליגי במפקד נוקיו ואפי' לאחר נפילה פליגי בנתקל פושע דפטרי ס"ל דלא חייבה מורה אלא טר דאית ליה צעלים כגון הפקד רשותו ולא הפקד טרו או חפר טר צרשמו סמוך לרה"ר וכן משמע לישנא מר סבר מפקד נוקיו חייב ומ"ם מפקד נוקיו פטור משמע דבכל מפקד נוקיו פליגי אפי' לאחר נפילה פשיעה ועוד דקאמר לקמן מפקד נוקיו מאי מתכין איכא האיצא לפרש צמחנין ושיבר¹⁰ כמו שפירש על שעת נפילה ולא ציי לאוקומי אביי פלוגתייהו בלאחר נפילה בנתקל פושע דלרבי מאיר דפושע הוא חייב דהוי מפקד נוקיו לאחר נפילה פשיעה ולרבנן דלאו פושע הוא פטור דהוי מפקד נוקיו לאחר נפילה אנוס וכן אית ליה לר' יוחנן צמחני משום דמחני מוכחא דצמחני פליגי ולא היה זה צמחני אלא צמד דמד טעמא הוא והשתא¹¹ נמי תרי ומודים דקמני צמחניא מד קאי אשעת נפילה¹² דמודים חכמים לר"מ צאצו וסכינו ומשאוי דפלו צרות מורה שהוא חייב אע"פ שלא היה לו פנאי לסקן אלא צרות שאינה מורה היה פטור אע"פ דלא אפקריה¹³ דקמני אצו כו' לא מפקד להו כי נפלו שאין מתקלקלן נפילתם ומשום דלא היה לו פנאי לסקן מייסטר דאי היה לו פנאי לסקן היה מחייב אפי' צרות שאין מורה דכיון דלא אפקרינהו עליה דדייה לסלוקינהו כדאמר צמחני דמחנין לזכות מרסין ואפי' נמנו אחר שם כדאמרינן צהפסר (לוקן דף מה. טס) בעל השור חייב צמחני חזר ובעל חזר חייב צמחני הטר ובצמחנין¹⁴ אמר גבי גלל דאם הפסד צמחני מג' אם מתכין לזכות צה חייב אע"פ

שהוא לא עשה טר זה כיון דדידיה הוא עליה דדייה רמי לסקן ואידך מודים קאי אפלוגתייהו דלאחר נפילה ומודה רבי מאיר לחכמים בעמלה קנקנין ונפלו צרות שאין מורה דפטור אע"פ שהיה לו פנאי לסקן דהוי מפקד נוקיו לאחר נפילה אנוס ומאי אמר

האי יצא לאו אגא כריתיה¹⁵ כיון דצאנס נעשה ולכן נקט קנקנין שמשחצין נפילתם וסממא מפקד לה:

מדקמני תרתי. וא"ת והכי דייק אביי מדקמני תרתי דפליגי לאחר נפילה פשיעה הא אפי' אי לא פליגי אלא ננתקל אי פושע הוא אי לא איצטריך למיחני תרתי שלם תאמר דוקא בשעת נפילה מחייב ר"מ משום דנתקל פושע הוא והתקלה היתה שלו עדיון אלא אחר נפילה שצד הפקד התקלה פטר ר"מ אע"פ דפושע הוא כמאן דפטר טר צרות הרבים¹⁶ וי"ל דאי לאו שרבי יהודה צא לחלוק עליו מה לא היה צריך להשיעט כיון דצהדיא חנן סממא לקמן¹⁷ דטר צרות הרבים חייב:

מדמתינן בתרתי ברייתא נמי בתרתי. וא"ת מצמחניא נמי ים להוכיח דצמחני פליגי דמדקמני ולא סלקה ולא העמידה משמע דלאחר נפילה פליגי ועוד דאי לא פליגי אלא בשעת נפילה אמאי חייב בדיני שמים לרבנן דאית להו נתקל אנוס הוא ובשעת נפילה נמי פליגי מדנקט מודים חכמים צאצו סכינו ומשאוי דלא מצי קאי אלא אשעת נפילה דאי לא פליגי אלא לאחר נפילה צמחני נוקיו אפי' נוקי צהפקד אצו סכינו ומשאוי לא יתישב דאי מודים צרות מורה דחייב ושאין מורה דפטור א"כ לא פליגי כלל וי"ל דמצמחניא לא מצי למידק כלל דאיכא למימר דפליגי בשעת נפילה ולאחר נפילה וצמד טעמא דכפרישית לעיל¹⁸ והא דנקט צהאי מודים אצו כו' וצהאי מודים קנקנים אורחא דמילתא נקט דאין אדם מקפיד צאצו אם תפול צרות מורה ובקנקנים כדי שלא ישצרו מניחם צענין שלא יפלו צרות מורה:

הוחלק אחד במים בשעת נפילה או שצקה בחרסיה אחר הנפילה. ה"ה דמ"ל איפסא אלא דנקט הכי משום דקמני מרסין מפקד להו כדמוכח הדיא דקנקנים ומים לא מפקד להו כולי האי ועוד דרב אוקי¹⁹ למים דמחתינן דבלא אפקרינהו וכו' פליגי דבלא אפקרינהו דוקא בשעת נפילה פליגי דלאחר נפילה מודה ר"י שעלין לסקן כיון שהם שלו ויש לו פנאי לסקן אלא בפלוגתא דלאחר נפילה במפקד נוקיו לאו דוקא לאחר נפילה אלא אף לאחר נפילה שהיה לו פנאי לסקן פטור ר"י משום דהוי טר דלית ליה צעלים ור"מ מחייב אף בשעת נפילה כיון דסבר דנתקל פושע הוא ומפקד נוקיו חייב:

אלא נמי בשלמא אחר נפילה משכחת לה. דפליגי כגון שהפקד נבלתו אחר נפילה בשעת נפילה כגון שהלויים צמחנין שיש להם שחפול אלא בשעת נפילה הכי משכחת לה דלפלגו כעין פלוגתא דפליגי מתקל וא"ת ולוקי פלוגתייהו דשעת נפילה אצדו ולאחר נפילה אגמלו כדמוקי מתניין דהוחלק אחד במים בשעת נפילה או שלקה בחרסית לאחר נפילה וי"ל חדא משום דקמני מרסין מפקד להו וחסם נפילה לא מפקד להו בחרסית ועוד מדקמני ולא סלקה משמע דכדו נמי היה לו פנאי לסקן והואיל וכן הוא אי מוקמין לכדו בשעת נפילה א"כ מיירי כדו צמחני ומדכדו צמחני גמלו נמי צמחני:

אבר אחר נפילה מאי. כי מפקד נוקיו לאחר נפילה פשיעה מאי דברי הכל פטור רבי איכא רבי מאיר דמחייב ע"כ אפילו הפקד דאם לא הפקד לא פטרי רבנן דעליה רמי לסקן: **אלא** מאי ד"ה חייב הא איכא רבנן דפטרי. ה"מ לחנוי דלא פטרי רבנן אלא היכא דאנוס הוא אלא לאחר נפילה פשיעה מחייב אלא היה קשה דא"כ רבי יוחנן דאמר צמחנין לאחר נפילה מחלוקת לא היה פליגי צמחני דאדרי אלעזר ומחוק הלשון משמע שצא לחלוק על רבי אלעזר:

כט:

המניח

פרק שלישי

בבא קמא

ורבי יוחנן אמר לאחר נפילה מוחלוקת אב"ב בשעת נפילה מאי ד"ה פטור בו. הו"מ למפקד מנציחה גופה כיון דבשעת נפילה פטור משום דאנוס הוא א"כ לאחר נפילה מחייב ר"מ אף על גב דהו לאחר נפילה אנוס וא"כ היכי קמי ומודה ר"מ במעלה

ורבי יוחנן אמר לאחר נפילה מוחלוקת אבל בשעת נפילה מאי דברי הכל פטור והא מדקאמר רבי יוחנן לקמן לא תימא מתניתין ר"מ היא דאמר נתקל פושע הוא מכלל דרבי מאיר מחייב אלא מאי דברי הכל חייב והא מדקאמר ר' יוחנן לקמן לא תימא מתניתין ר"מ היא דאמר נתקל פושע הוא מכלל דפטרי רבנן אלא הא קמ"ל *דמפקד נוקו דהכא הוא דפטרי רבנן דאנוס הוא אבל מפקד נוקו דעלמא מחייב איחור מפקד נוקו רבי יוחנן ור"א חד אמר *חייב וחד אמר פטור *לימא מאן דמחייב בר"מ ומאן דפטרי רבנן אליבא דר"מ כ"ע לא פליגי כי פליגי אליבא דרבנן מאן דפטרי רבנן ומאן דמחייב אמר לך אנא דאמרי אפי' לרבנן עד כאן לא פטרי רבנן אלא במפקד נוקו דהכא משום דאנוס הוא אבל מפקד נוקו דעלמא מחייב תסתיים דר"א הוא דאמר חייב *דאמר רבי אלעזר משום רבי ישמעאל שני דברים אינן ברשותו של אדם ועשאו הכתוב כאילו הן ברשותו ואלו הן *בור ברשות הרבים *וחמץ ממש [שעות] ולמעלה תסתיים ומי אמר רבי אלעזר הכי והא אמר רבי אלעזר איכא דתנן *ההופך את הגלגל ברה"ר והזק בהן אחר חייב בנוקו ואמר ר"א לא שנו אלא שנתכוין לזכות בהן אבל לא נתכוין לזכות בהן פטור אלמא מפקד נוקו פטור אמר רב אדא בר אבהו שהחזירה למקומה אמר רבינא משל דרב אדא בר אבהו למה הדבר דומה למוצא בור מגולה וכסדרו וחזר וגילהו א"ל מר זוטרא בריה דרב מרי לרבינא מי דמי התם *לא אסתלק להו מעשה ראשון הכא אסתלק להו מעשה ראשון הא לא דמי אלא למוצא בור מגולה ומצומה וחזר וחפרה *דאסתלקו להו מעשה ראשון וקיימא לה ברשותו אלא אמר רב אשי כשהפכה לפחות *משלשה ומאי דוחקה דר"א לאוקמיה כגון שהפכה לפחות מג' ומעמא דכי נתכוין לזכות בה הא אין מתכוין לזכות בה לא לוקמה למעלה מג' ואע"ג דלא נתכוין לזכות בה *חייב אמר רבא מתני' קשיתיה מאי אריא הפך לתני הגביה אלא ש"מ כל הפך למטה משלשה הוא ומדרבי אלעזר אמר חייב ר' יוחנן אמר פטור ומי

א"ר יוחנן הכי והתנן *המצניע את הקוץ ואת הזכוכית והגודר גדרו בקוצים וגדר שנפל לרשות הרבים והזק בהן אחר חייב בנוקו ואמר רבי יוחנן לא שנו אלא במפריח אבל במצמצם פטור מצמצם מאי טעמא פטור לאו משום דהוויא ליה בור ברשותו מכלל דחיובא דבור ברשות הרבים הוא אלמא מפקד נוקו חייב לא לעולם אימא לך מפקד נוקו פטור ומצמצם מ"מ פטור משום דאמר רב אהא בריה דרב איקא לפי שאין דרכן של בני אדם להתחבך בכתלים ומי אמר ר' יוחנן הכי והא א"ר יוחנן *הלכה כסתם משנה ותנן *ההופך בור ברה"ר וגפל לתוכו שור או חמור ומת חייב אלא לעולם רבי יוחנן אמר חייב ומדרבי יוחנן אמר חייב ר"א אמר פטור והאמר ר"א למקום מהלך בני אדם: ומי אמר רבי יוחנן הכי. למפקד נוקו פטור: בור ברה"ר. אלמא מוצא דבור ברשות הרבים הוא: משום

הוא שמתחילתו ע"י נפילה אצל ע"י השלכה לא פליגי ולא מידוק מרמי יוסמן דבשעת נפילה לא פליגי: א"יבא דר"מ כ"ע *א פ"י. דהשתא דהפקד נוקו הכא ע"י אנוס מתחילה מחייב כ"ש הפך שמתחילתו זרנו: בור ברה"ר. אלמא ספירא ליה לר"א דמוצא דבור ברה"ר היא: מישש שעות ו*משעה. אין חזק ברשותו (דאע"ג) *לדמיה אסור חגגה ועשאו הכתוב כאילו הוא ברשותו לעצור עליו צלל יראה וצל ימלא: ההופך את הגלגל *זל המופקד ברה"ר והפכו ממקום למקום: חייב בנוקו. דקיימי חגגה וממוט הוא: שנתכוין לזכות בו. כשהגביהו מחייב משום ממוט ולאחר שקשיהו אע"פ שהניחו שם לא הפקידו אלא נתכוין לעצור משם לאחר זמן: אב"ב *א נתכוין לזכות (6) בור. כשהגביהו: פטור. ואע"ג דכרה דור ברה"ר כשהפכו ומתקל האדם ממקום שזרקו שם ואם היה במקומו הראשון לא נתקל זו זה אלמא לר"א דור ברה"ר פטור והוא הדין למפקד נוקו דהא מאן דמחייב מוצר ברה"ר ליקף לה שלא היתה שלו מעולם: שהחזירה למקומה. דלא כרה דור והו כמי שלא נגע זה מעולם דלאו כורה דור הוא: וחזר וגי'הו. דפטור: וקמה ליה ברשותיה. ומחייב והא נמי כשהגביהו אסתלקו (5) מעשה ראשון ונפסח הסר וכשחזר והשליכו היה ליה כורה: א"א אמר רב אשי. הא דמוקי רבי אלעזר למתניתין הכא *לא נתכוין לזכות זה פטור: בשהפכה לפחות מג'. דמתחילה לא הגביה שלשה הלכך לאו הגביה היא דפטור פתוח *דמי ולא נפסח הסר מעולם וכיון דלא נתכוין לקטומה לזכות לחיוביה משום ממוט משום כורה (4) דור נמי לא מחייב ומיחא היכא דנתכוין לזכות מחייב משום ממוט דליכא למ"ד חגגה *הפקד קמי צלל הגביה נפסק הדין והעלילה (כ"מ דף ק"ה): ואע"ג ד"א נתכוין. הואיל וספירא ליה דמפקד נוקו חייב: המצניע את הקוץ ואת הזכוכית. ברה"ר: והגודר גדרו בקוצים. טעמה גדר של קוצים דקמס גדר של אצנים הוא דכתיב וגדר אצני נהרס (משל נד): וגדר. אצנים נפול לרה"ר כו': *א שנו. דגודר בקוצים חייב: א"א במפרדיה. ראש *קוטומה ברה"ר דה"ל דור ברה"ר: אב"ב צמצמן. למוך שלו דה"ל דור ברשותו ואע"ג *הפקד רשותו שהקטנו לרה"ר פטור: *ההתחבך בכתלים. זה שנתחבך והזק משונה הוא ומפריח היינו טעמא דמייב שהי ממוט הוא ולא הפקידו והפריחו משום

בבא קמא מ"ט ע"א-נ"ג

החופר בור ברה"י ופתחו לרה"ר. כללל דמילתא בכל הך שמעתתא צור צמר פתחו אזלינן דנחשב הצור כחילו הוא צמקוס שהפתח שם:

ברה"ר ופתחו לרה"י. פירש בקונט' והפקיר רשותו ורה"ה אם מתחילה סמכיה לרה"ר ולא הוצרך לפרש שהפקיר רשותו אלא משום דמשמע ליה לישנא דפתחו לרה"י צאמצע רה"י כדמוכח בגמרא⁽¹⁾ דקמני צרה"ר ופתחו לרה"י פטור דמוקי שלא הפקיר לא רשותו ולא צורו ומעיקרא ס"ד כשהפקיר רשותו ולא צורו והיינו משום דמשמע ליה ופתחו לרה"י צאמצע רה"י:

ברה"י ופתחו לרה"י אחר. פ"ה שהפקיר רשותו אומה שפי הצור צמוכה אין נראה שר"ל שפתחו לרה"י של אדם אחר וצא אומה אדם והפקיר רשותו שלא היה לו לומר אומה צלשון נקצה אלא משמע שרונה לפרש הכל ברשות עצמו ולשון אחר אינו מיושג לפירוש זה ואין להקשות אמאי אנטריך למתני צרה"י ופתחו לרה"י אחר ה"ל למימר החופר צור צרה"י ומו לא דאגז אחריני נקט הכי ופירש לנו שהצור והפתח הכל עושה ברשותו ור"י מפרש צרה"י ופתחו לרה"י אחר דהיינו שחפר צור ברשות עצמו ופתחו לרשות חצירו ואנטריך ללא חימא פתחו לרה"ר הוא דחייז דשכיחי רביס (6) ומוקי אצל צרה"י דליכא למיחש אלא לנזק יחידי פטור וכה"ג תנן צהמניח (לעיל ג:): גבי המצקע ולפי פ"י ר"י קשה למה הוא חייב צנוקי צעל חצר אם נפל

שורו לצור כיון שהחופר משלם נזקי החצר * על צעל חצר למלויה: **ת"ר** החופר בור ברה"י ופתחו לרה"ר. ו"ס שכתוב צהן צרה"ר ופתחו לרה"ר והכי מתניא צמוספתא (פ"י) וק"ק דה"ל למימר החופר צור צרה"ר אצל אין להקפיד משום דקאי אהך דמתנייתין דאירי שהפתח ברשות אחרת אנטריך לאשמועינן דאירי צאומה ענין שהצור והפתח צמקוס אחד ברשות הרביס:

ע"ה הברירה *א כ"ש. צמכלתין⁽²⁾ אמרינן מכאן שאין עושין מן הדין אצל צה"ס שלנו אין סוגר כן כדפרישית ברש המסכת (דף ג' ב'): [עין חוס' לעיל ד: ד"ה ועדים]

אחר וכסהו וצא זה וגילוהו: באה לו. שאין לו חלק צו אלא שכרהו או שפתחו דהיינו ברשות הרביס שאין הקרקע שלו:

צחלק שצח ולדות של צעלה: אמרי. א"כ קשיא לרצ חסדא דמשצח ולדות המגיע חציו צחי הגר לגר וקאמר ר"ש דכשמת והיא מעוברת זכחה היא צחלקו נשמע דזכחה נמי צמני ולדות דצעלה דמאי שגא דמי ולדות משצח ולדות: ומדר"ש. דאשמעין דזכחה צחלקו נשמע נמי לרצון דזכחה צחלקו לרצון לא פליגי אלא צמחיים אצל חכיה דמיתה לא פליגי רצון ור"ש: אמרי. לא דמו דמי ולדות לשצח ולדות: שבח וידות. לר"ש דשייכא צהו מחיים צפלגא כי מית זכייא צחלקו: בשטרות ש"ה גר. ששיעבד לו ישראל אחר קרקעמיו: מהו. לקנות את הנייר: ושטר אמי *א קני. ואי אמצא ישראל אחר והחזיק צה לצור על פי צלוחיתו קנייה: עני מורי. עניי אלוני: וכי *צור ע"ה פי צלוחיתו. דליהו דעמיה אשטרל מעיקרא (ולאו דעמיה אאכרע"ה): פקע *יה שעבודיה. וקס ליה ברשותי דמריה: דליתיה. שאין המלוה צעיר: והלכתא. הא דאמרינן זה קנה את השאר: בדליתיה. למשכון צחצרו של מלוה צשעת מיתת הגר אצל אימיה למשכון צחצרו קני ליה חצירו: **מתני'** ופתחו לרה"ר. ור"ש אם חפר צרה"ר ופתחו לרשות הרביס ולא חימא דוקא חופר ברשותיה דהוה ליה צור דלית ליה צעלים אצל חפר צרה"ר פטור דהא תני סופא" החופר צור צרה"ר ונפל לחומו כו': ברה"ר ופתחו לרה"י. דהוה ליה צור צרה"י והפקיר רשותו דלא מצי למימר מאי צעית ברשותי ונפל דרך פיו לחומו: חייב.

דקסצר חיוצא דצור צין ברשות הרביס צין ברשות היחיד היא וצלצד שיפקיר רשותו: ברשות היחיד ופתחו לרשות היחיד. אף על גב דאין כאן צד רשות הרביס: חייב. וצלצד אם הפקיר רשותו אומה שפי הצור למוכה: **גמ'** ופתחו לרשות הרביס. כיון שהתקלה ברשות הרביס הוה ליה כמי שחפרו צרה"ר: וזהו בור בו. לקמיה מפרש מאי זהו: סתם לא גרסינן: כ"ש *א פליגי דמייחייב. ור"ע מודה ליה לרצי ישמעאל צצור ברשות הרביס דהוה אמור צמורה אצל רצי ישמעאל לא מודי ליה לרצי עקינא צצור ברשות דקסצר כי אפקרנא לך רשותי לאו לאחיצי אגא צהיאקא אפקרמיה: אם *א פותח. שחפרו

בבא קמא (תלמוד בבלי >עו' וחדר> עמוד מס 109 כב בבא קמא תלמוד בבלי) הורפס ע"י תכנת אוצר החכמה

二

אָדער אַפּים ל'צדיקים ו'לרשעים. צעווען פּסן (ערוינן ד' כב. וס) משמע לרשעים להאכזרס מן העוה"צ וצחלק (סנהדרין ד' קיג). משמע לטובה וי"ל כשאין סופו לעשות תשובה הוא לרעה אבל בסופו לעשות תשובה הוא לטובה: **אִיכָא** בנייהו דרנבר גויה.

⁽⁸⁾ אך אפים ולא כתיב אך אף אך אפים
לצדקים ולרשעים: ת"ר *לא יסקל אדם
מרשותו להר"ר ⁽⁶⁾ מעשה באדם אחד שהיה
ממסקל מרשותו להר"ר ומצאו חסיד אחד
אמר לו ריקה מפני מה אתה מסקל מרשות
שאינה שלך לרשות שלך גגג עליו
לוימים נצרך לכבוד שדוה והיה מהלך
באותו הר"ר ונכשל באותן אבנים אמר
יפה אמר לי אותו חסיד מפני מה אתה
ממסקל מרשות שאינה שלך לרשות שלך:
מתני ⁽⁷⁾ החופר בור ברה"ר ונפל לתוכו
שור או חמור חייב ⁽⁸⁾ אחד החופר בור שיש
ומערה חריצין חייב א"כ למה נאמר
בור ⁽⁹⁾ מ"ה בור שיש בו כדי להמית עשרה
מטפחים אף כל שיש בו כדי להמית עשרה
מטפחים ⁽¹⁰⁾ היו פחותין מעשרה מטפחים ונפל
לתוכו שור או חמור ומת פטור ואם הוצק
בו חייב ⁽¹¹⁾ גמ' ⁽¹²⁾ אמר רב בור שחייבה
עליו תורה להכלו' ולא להבטו אלמא קסבר
בבבא קרקע עולם הוא דמוקא ליה ושמואל
אמר ⁽¹³⁾ להכלו וכו' ש' להבטו וא"ל להבטו
אמרה תורה ולא להכלו התורה העידה על
הבור ואפילו מלא ספוגין של צמר מא
לרב אגובה לא מחייב לשמואל ⁽¹⁴⁾ אגובה
נגמ' מחייב מ"ט רב דאמר קרא ⁽¹⁵⁾ ונפל עד
שיפול תנן נפלה ⁽¹⁶⁾ ולשמואל ונפל כל דהו
משמע תנן א"כ למה נאמר בור מה בור
ששיש בו כדי להמית עשרה מטפחים אף
בכל שיש בו כדי להמית עשרה מטפחים
בשלמא לשמואל אף כל לאתויי גובה
אלא לרב אף כל לאתויי מאי לאתויי חריצין
ונעיצין חריצין ונעיצין בהדיא קתני להו תני
וזהרד מפרש והני כולוהו דקתני למה ל"י
העצמא א"כ תנא בור הוה אמינא עשרה
הוה דאית ביה הכלא משום דקמין וזכריא
אבל שיה דאריץ אימא בעשרה לית ביה
הכלא ואי תנא שיה הוה אמינא שיה עשרה
הוה דאית ביה הכלא משום דקמין אבל
מערה דמרכעא אימא בעשרה לית בה
הכלא ואי תני מערה הוה אמינא מערה
העצמא הוה דאית בה הכלא משום דממלא
אבל חריצין דאית בממלא אימא בעשרה
לית בהו הכלא ואי תנא חריצין הוה אמינא

הרצין עשרה הוא דאית ב
מפי מתתאי אבל נעיצין דרור
בהו הבלא קמיל: תנן היו
או חמור ומת פטור ואם היה
פטור מ'ט לאו משום דלית
הכי אם הוזק בו חיוב הא ל
בלא לנזקין ההוא תורא ד
שקל מריה דהאי תורא קב
אפסדיה לתורא דשוה כמה
היו פחותין מעשרה טפחים וגו'

בבא קמא (תלמוד בבלי 'עו' והדר' עמוד מס 111 כב בבא קמא תלמוד בבלי) הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

שור שנגה את הפרה פרק חמישי בבא קמא נב.

כיון דמסר לו מפתח קנה ה"ד [אין בכספא בו] רש"י מפרש בפ' חוקת הבתים (ב"ב ד' נ: ושם ד"ה נעל) גבי נעל וגדר כל שהוא צנכסי הגר דנעל היינו שקצב מנעול דלת לנעול דהו צנץ אבל סגר הדלת צנכסי הגר אין חוקה דאין זה אלא כמצרית ארי מנכסי חצירו ואע"ג דגבי שכירות הבתים אמר גרש מסכת פסחים (דף ד' ע"ב) דכשם שרש לו מפתחות הו' בחוקת השוכר לדבוק וה"ה לקוטו ה"מ מוכר ומשכיר בית לחצירו אבל צנכסי הגר מאן מסר ליה דליקני? וקשה לר"י דהכא משמע צהדיא דמסירת מפתח לא קני אלא הו' כאלמר לך חוק וקני ודוקא גבי חמץ הוא דתלי צנכסית מפתח דמי שמפתח צדו עליו לדבוק כיון שהוא יכול ליכנס צה הדין לדבוק ומה שפ"י דלא קני צנכסית דלת אין נראה דצניטין צפרק הזרק (דף ע"ו) אומר גבי נעל דמחיל ארי ותיחוד ומפתח אלמא נעילה לחוד קניא שלא היה יכול לעשות שום מנעול דשפת היה ואע"פ שאסור לקנות צנכס צנכס מרע שרי שלא חטף דעמו כדלמרי צפרק מי שמת (ב"ב דף ע"א) וס"ל ובחוקת הבתים (שם דף ע"א) נמי מוכח גבי ההוא דתמן אלו דברים שיש להם חוקה ואלו שאין להם חוקה וסריך הגמרא מ"ש רישא ומ"ש סיפא ומשני אמר רבא^א כל שאילו צנכסי הגר קנה צנכסי חצירו (ג) קנה צנכסי הגר לא קנה צנכסי חצירו וס"ל קנה א"כ הא דקמני סיפא הכינס תרגולין לחוך הדין הרי זו חוקה צנכסי הגר נמי קנה והיינו טעמא דקנה דמסמחא כשנתן שם תרגולין נעל דלת כדי לשמור אלמא צנכסית דלת סגי ואין לדמות נעילה דלת למצרית ארי דדוקא נתן כרוז דסכר מיניה מיל הוא דלמרי צנכסית הבתים (ב"ב דף ע"ב) דהו' כמצרית ארי אבל נעל נעול דלת צנכסי כל אדם ואין מניח אדם ליכנס מוכחא מילתא שהדין שלו וקני צנכסית לחודה והא דלמרי חס"ה^ב הדין פלטרין צנכסי הגר וצא אחר והעמיד להם דלתות קנה אורחא דמילתא נקט שאינו שמעמיד דלתות רגיל לנעול וה"ה נעל ולא העמיד: **בבדי** שידע כלומר שהקול יאם שהצור מגולה דמסמחא שמו ושמואל אמר בשמישה צנכסית לא מחייב דאין סומך אשמישה עד שידעוהו ורבי יוחנן אמר עד שידעוהו וישכור פועלים ויכרות

ארום וה"ה השני שנתמן לו שיעור זה אלא דלא צנינן שידעוהו שכבר ידע ושמואל סבר דמדיד יט לו להשיב שם שומרים שלא יפול שום דבר צנכס: **ואתו** שוורים ונפלי ביה. פ"ה דאי נפל עד גמלים לא מיעבי לן דחייב דהא לגבי גמלים פושע הוא וכן משמע הלשון ויש ליתן טעם דצנכס דלפילי לא שכיחי גמלים כלל יש לחוש שמא יצאו גמלים ויפלו אבל אין לחוש שיעור^א גמלים ויפלו אחרי כן שוורים:

חא

ואם ורואה פטור עד שידעוהו^א ולשון ראשון כשר: ויברות ארום בו. אבל לשני שצא ונשתמש בו לא יחייבן שיעורא כולי האי דהו' לא לאחורי שומרים עוליה: ואריהו. קלקלה ונעשה רעועה: ואתו שוורים ונפלי ביה. דאי נפלו ציה גמלים לא מנעבי לן דחייב דהא לגבי גמלים פושע הוא: אי שכיחי גמלים פושע הוא. אף לגבי שוורים דלית ליה לאסקי אדעמיה דגמלים מרעי ליה:

ולא

בבא קמא (תלמוד בבלי) ע"ו ודודר עמוד מס 114 כב בבא קמא תלמוד בבלי) הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

משכובות. לקמיה מפרש דבר המושך כל העדר אחריו: ה"ד אי במשיכה. שהיכה מנקה ורלחה לפניו^א שכן דרך צהמה דקה: א"קני במשיכה. למה לי מסירת משכובות: אי במסירה. קני להו שהיה רה"ר או חצר שאינה של שניהן שאין משיכה קונה שם דאין משיכה אלא צנכסית או צנכס של שניהן צהמוכר את הספינה צנכס צנכס (דף ע"ו): קרקשתא. גרסינן וזג שמקרקש צה לפני העדר והולך כולו אחריו: עיזא דאולא בריש עדרא. יט לנעל העדר עז חריף ודרך העיז להלך צהש והעדר הולך אחריו: עביד צנכסית. ונכסית לעו המושכת מנקה עיניה ונכסית ופולת צפורות והעדר אחריה כך כשהמקום נפרע משוואי ישראל ממנה להן פרנסים שאין מהוגנין: **מתני** כסדו הראשון. כשנשתמש צ: ובא השני. להשתמש צ: ומצאו מנהיג. כגון שהחליע ונשבר הכסוי: השני חייב. והראשון פטור וצנכסית מפרש עד מתי ראשון פטור אבל לא כסדו ראשון וצא שני ומלאו מגולה ולא כסדו שניהן חייבין ודקמני^א השני חייב הא אוקימנא^ב שהניחו ראשון לשני משתמש וסמך עליו שיכסו: כסדו בראי. ועצר עליו השור או חמור ונפל ומת: פטור. וצנכסית פריך הואיל וכראוי הוא היכי נפל: נפ"י צנכסית מקול הכרייה. צר כרייה ונכנס כורה שכיח לחמו להכריח או להעמיק וסור הולך על שפת הצור ושמע קול הפטיש ונעצת ונפל על פניו צנכס (ג): חייב. צנכס הצור ואפילו שור שהוא פקח דלמרי לקמן (דף ע"ב) צנכסיתא דנעל הצור פטור דאצניע עיניו ומחיל הכא חייב שקול הכרייה צנכסיתא וצנכסית פריך יומא כורה גרס ליה. ל"א לפניו מקול הכרייה צנכס הצור חייב דאע"ג דאכא למימר כורה גרס ליה וכורה גרמא צנכסית הוא דעבד דקי"ל^א המצנעת את חצירו פטור מדיני אדם ותריהו ליפטור אפ"ה צנכס הצור חייב כר' נתן כדמפרש צנכס וזה שמעתי: אחריו מקול הכרייה פטור. כדמפרש צנכס ואידי דנקט צנכסית מקול הכרייה תנא סיפא לאחרי מקול הכרייה: בכלי שור שייכא צנכסית העול והמחרישה צנכס חמור שייכא קריעה חבלת צנכס ומרדעת שעל גביו: ופטור עד הב"ה. כדמפרש צנכסית: שור חרש שווא וקמן בו. מפרש צנכס:

בן או בת. כלומר אע"ג דקטנים הן וליכא למימר אצניע להו עיניו ומחיל אפ"ה פטור מגזירת הכתוב שור ולא אדם חמור ולא כלים: **גב' וראשון** עד אימת מופטור. היכא דצא השני ונשתמש בו ולא סקרו עד אימת רמיא כולה חיוצא אשני וראשון פטור: בבדי שידע. שצא גם הראשון אחר כן ויראנו מגולה הואיל ושניהן יודעין שהוא מגולה רמיא חיוצא אחריו: ושמואל אמר בבדי שידעוהו. אע"פ שלא צא ורואה חייב בחלקו ולא רמיא כולה אשני דהא לא גילהו דנחייבה משום פותח לשון מורי לשון אחר עד כדי שידעוהו אפי'

צא ורואה פטור עד שידעוהו^א ולשון ראשון כשר: ויברות ארום בו. אבל לשני שצא ונשתמש בו לא יחייבן שיעורא כולי האי דהו' לא לאחורי שומרים עוליה: ואריהו. קלקלה ונעשה רעועה: ואתו שוורים ונפלי ביה. דאי נפלו ציה גמלים לא מנעבי לן דחייב דהא לגבי גמלים פושע הוא: אי שכיחי גמלים פושע הוא. אף לגבי שוורים דלית ליה לאסקי אדעמיה דגמלים מרעי ליה:

נב:

חידושי. שור שהוא חרש או שור שהוא מהלך בצילה אפילו הוא פקח חייב: פקח. ונפל למוכו ביום פטור (האי פקח¹⁷) דלדבעי לעיומי ומיזל: אפני¹⁸ ממש. על פניו נפל ומת מן ההבול: וזה

לשחזורם וכראוי לגמלים ודקא קשיא לך היכי
שהתלוע מתוכו ת"ש לא כסהו כראוי וגם
דחייב היכי דמי אלימא לא כראוי לשחזורי
דצריכא למימר דחייב אלא לאו כראוי לשח-
זמו אי דשכיחי גמלים פושע הוא ואי דלא
לאו דאיתאין לפרקים ואתו גמלים וארעוהו
דער ארמאין ביו דאביו לפרסיה פמיני דהו

שכחתי גמלים ודקא קשיא לך
נסיב סיפא נמי לא כסחו
יא לן דכיון דאתיין לפרקים
איבעי לן הכי הוא דאיבעיא
ינו יכור לעמוד בפני גמלים
ריגן מנו דהוי פושע אצל

וגמלים היו פושע נמי לענין התלעה או ככסהו כראוי ונפל לתוכו שור או חמור ומר ציצק^ק בר בר חנה שהתלע מתוכו היכי דמא ולגמלים והתלע מתוכו פשיטא דפטור דמא כראוי לשהורים ולא כראוי לגמלים ושכחו דפטור אלמא לא אמרין מנו דהוי פושע התלעה לא לעולם כראוי לגמלים וכראוי

[illegible][illegible]

זדה

ושכרתי גמלים ודלתאע מתורו
מדרו. כלומר אם ממחילה
עברו גמלים ודלתאע כצא שוורים ונפלו
פסיטא דחייב דפושע הוא כיון
דשכרתי גמלים או אפי' אמו לפרקים
אריבעי ליה לאסוקי אדעמיה ובי
מייבערע לן היכא ללא אמו גמלים
אזל

הנה צהר שורים ופנו מחמת שהחליעו מתוכו מאי אמרינן מגו או לא ומוסיק דלא אמרינן מגו וא"ת כי גלא אמר' מגו נמי מתחייב דתחילתו בפשיעה הוא לענין שוורים אס עברו בגמליה תחילה ואח"כ שוורים וסופו בצאנאם שהחליעו ומיך ריב"א דלא לאמרינן תחילתו בפשיעה וסופו בצאנאם

חייב אלא היכן שמחמת הפשיעה
צא האונס אבל הכא לא צא האונס
ממחמת הפשיעה דאפי' היה מכוסה
כראוי לשוורים ולגמלים היה מחליע
ועין משמע בהמפקד (ב"מ ט: וסג)
גבי פשע זה ויהא לאנס דאפילו
למ"ד תחילו בפשיעה וסופו צאונס
חזרי רחם חסור דלאא רחם

קִטְלָהּ^ט מֵהָ לִי הִכָּה מֵהָ לִי הַחֵם
 וְאָמַרְתָּ בְּהֶחָכְמָה (לְקַמֵּן דָּף טו' וְסו' ג' ג' ג')
 וְנִפְרָאָה צָלִילָה קִמְרָה בְּכֹתֵל רַעוּב
 כִּי חֲתָרָה אֲמֵא פִטוּר תַּחֲלִילוֹ בְּפִשְׁעִיהָ
 וְסוּפּוֹ בָּזוּקָה הוּא וְהַחֵם לֹא בָּא
 אֲלֹהֶם מִמּוֹךְ הַפִּשְׁעִיהָ דֹּאפִי כֹתֵל צִרְיָא
 יִכּוֹל לַחֲתוּר וְיִלֵּךְ דְּלִקְמֵן פִּרְשִׁי

שחמרה והפילה הכותל ע"י חמירה
הרי דמחמת הפשיעה שהיתה רשעה
בזה האונס דאם היה צריך לא היה
גופל בחמירה ובסוף הפועלים (ב"מ דף
א"א: ושם) גבי רועה שהניח עדרו וזא
לגרוץ וזא ארי ודרס פס"ק א"י
מתחילתו פשיעה וסוף חלום הוא
דאי על צידתו דלא עיילי אינשי

אפילו לא היה יכול להגיל אס היה
שם חייב והתם לא בא האונס מחמת
הפשעה דמה לי הכא ומה לי התם
כיון שאינו יכול להגיל אומר ריב"ס
[דפ"י רב אלפס¹] ללאזי ודאי חייב
אע"פ שלא בא האונס מחמת הפשעה
כדמשמע מהפסקד (סו) דקאמר לא
[דפ"י רב אלפס¹] [81] *אונס*

ד' חצי נחל ליה לאזי בלא טעמא
מר אל קסה לר"י דהיזי פשיט מונפל
נ לזי שור פקה כלל אל צנצני דידן
ענין שורים אף לענין התלעה ונראה
דהשתא ליכא פשיעה בשורים כלל
שורים פקחים (ג) ומוזהרים ולא נפלי
ש בהתלעה ולפ"ו לא שיק תחילתו
ש אלא אלא אלא אלא אלא אלא אלא

בחסות ה' וחסות' כיון שידע שזכר שקם פטור לנחל
הקם פטור ור' אהר'ן ק"ד וי"ל דמ"ד השתא דלכא
הרע נפק לרשותא ד'מר' דהרע ה' דמיי' כדע' לנחמיה
ציוס לא מצי למפשט מדי' דל' דמאי כיון דבההיא שעת
איב' ויכ' לל' אמר התם מנו משום דחשיב לפקח מנחיה
ושפחו ל' געיי' וליק' אזל כשנפל ע' א' התעלה א' יס
שפחו ה' געיי' כיון שחש ע' אזל החילוק וז"ל אמר' נחמיה
גמליה עמנו חשיב פושע וחשיב עליו^ל אם היו נופ

דלא שרייט ציך חינוך דומיליט.

שור שנגח את הפרה פרק חמישי בבא קמא נג.

וזה וזה בבור. ואפילו הכי אשמועינן מתניין דפטור הואיל ולא מהכלל מית אלא מהפסול וקרקע עולם דמי רה"ר היקטו: רבה אמר הכא במאי עסקינן. דקמני לאחרי חיי: במתהפך דנפ" ע"א אפיה. גרישא ומקמי דמטא לקרקעיתה נהפך ונפל על גביה: דאחני ביה. הנלג שנגחם צו נחמילת נפילתו והועיל^א צו להמית היא המיתתו: הכא בנזקי בור בשור. שהשור נכנס לחצר בעה"צ שלא ברשות ולא הפקיר לא רשותו ולא טרו ונפל לשור והנאשם את מימיו: דרך נפ"א. על פניו משמע דרוב צהמות הטולין צעומק על פניהם טופלים: נפ"א לפניו מקול הכרייה חייב ואמאי נימא בורה גרם איה. וטורה פטור הוא דגרמא בעלמא הוא^ב ואפילו הכורה צעל הטור איכא למיפטריה מהאי טעמא דכיון דמשום גרמא נפל אסתלק חיצא דער מיניה ורמיא פשיעוהא דקול הכורה והוא גרמא בעלמא דפטור ע"א^ג וכשאין הכורה צעל הטור עסקינן אלא שהוא שכיור וכגון שהיתה טור כרויה ועומדת קודם לכן דאי הכי כרייה היא כורה חייב דאין שלח לדבר עברה^ד דלסור לקלקל רה"ר: בע"א הבור הויקא עבד. כלומר בתוך שלו נמצא הנזק וכל היכא דלא אפשר לאשתלומי מכורה דקול גרמא בעלמא הוא משתלם מיניה דצעל הטור: בע"א הבור פטור. בין שהשור הניקז שוטה בין שהוא פקח דאמר ליה צעל הטור אי לאו תורף לא נפל והאי דחפיה מעשה צדים הוא ולא גרמא: רבי נתן אמר בע"א הבור מש"ם מחצה. שהרי בין שניהם המיתוהו אפי"ו הו שור הניקז פיקח חייב דליכא למימר אפעי^ה ל"ר עיני ומיזל דהא חצרו דחפו: הא בתם. צעל השור משלם רביע וטעמא מפרש לקמיה: הא במיזד. דמיחייב ג' ש דכל^ו חד משלם מחצה ממה נפקח אי תרוייהו כוליה הויקא עבד דעל ידי חד מיניה^ז מית השתא דעבדי תרוייהו משלם כל חד פלגא אי^ח כל חד וחד פלגא הויקא עבד מאי דעבד משלם דהא מועד הוא: אי קסבר האי כוליה הויקא עבד. הואיל דנללא צור נמי מיית הו כאלו המיתו כולו וכן גבי צור הואיל ונללא מכת נגימות השור הו מיית כאלו המיתו כולו ומשום הכי מחמיר ג' חלקים על צעל הטור: האי מש"ם^ט פ"גא והאי פ"גא. כיון דצעל השור נמי כוליה הויקא עבד ושור חס משלם חצי נזק שהוא עושה: ואי קסבר. הואיל ושניהם עשאוה יחד האי פלגא עבד והאי פלגא עבד ומשום הכי שור רביע הוא דמשלם דהא חס הוא ופלגא מאי דעבד משלם: ובע"א^י השור. דחם הוא לשלם רביע וצעל הטור דמועד הוא לשלם פלגא ואידך מפסקי נזק: רבי נתן אב צית דין צמסכת הוריות

בע"א השור חייב. פי' מחלה וצעל הטור פטור לגמרי גזירת הכתוב מונפל שמה שור או חמור מעלמו ולא שיפילוהו אחרים כדפרישית פרק קמא (דף יג. וס"ו):

ובע"א הבור מש"ם מחצה. בשוטה או מהלך צלילה קלמור דאי צפקת ביום הא תימנא לעיל^א דפטור ורי מימא ה"מ כשטופל מעלמו אלא הפילוהו אחרים חייב א"כ כשטופל נמי מעלמו ליחייב דתחילתו צפשייה פן יפול ע"י שוריים וסופו נאוגם חייב אלא על כרחיך שור פקח נשמר יפה (ה) ומתקן כל כן מן הצד שאין שוריים אחרים יכולין להפילו בחסות: **לעולם** קסבר האי פ"גא נזקא בו אנה תוראי בבירך

אשכחיתיה. וא"ת כיון דפלגא נזקא עבד מה סברא היא זו דמשום דאשכחיה צור משלם יותר ממה שהיו והיה דוחה ר"י לפרש דה"ק האי פלגא הויקא עבד בעלמא כגון צמי שוריים שהיוקו אלא הכא צור שדחק חצרו לצור הצור כוליה הויקא עבד כדאמר את קטלמיה דצדיק אשכחתי^ב ולכן מאי דלית לי לאשתלומי מיניה משתלמנא מיין ומזר- צו ר"י מפרש וזו דל"כ מועד לר' נתן אמאי משלם מחלה כי היכי דמהני שותפות^ג לשור שאין הצור משלם אלא חצי ממה שהיוק כמו קן יועיל שותפות הצור לשור ולא ישלם השור מחלה וצחם נמי איכא להקשות אמאי משלם רביע ע"כ נראה דצור נמי פלגא נזקא עבד ומשום שגמר הדיק ודומה כמו שעשאו כולו אמרינן כי ליכא לאשתלומי מצעל השור משתלם מצעל הצור:

שור

האי פלגא הויקא עבד והאי פלגא הויקא עבד בעל הבור משלם פלגא ובעל השור רביע ואידך ריבעא מפסיד^ד אמר רבא^ה רבי נתן דיינא הוא ונחית לעומקא דיינא לעולם קסבר האי כוליה הויקא עבד והאי כוליה הויקא עבד ודקא קשיא לך לשלם האי פלגא והאי פלגא משום דאמר ליה בעל השור לבעל הבור שותפותאי מאי אהניא ליי^ו איבעית אימא לעולם קסבר האי פלגא הויקא עבד והאי פלגא הויקא עבד ודקא קשיא לך בעל הבור משלם פלגא ובעל השור משלם רביע ואידך ריבעא נפסיד^ז משום^ח דאמר ליה בעל השור לבעל הבור אנה תוראי בבירך אשכחיתיה את קטלמיה מאי דאית לי לאשתלומי מהאיך משתלמנא מאי דלית לי לאשתלומי מהאיך משתלמנא מוכ: אמר רבא^ט הניח אבן ע"פ הבור ובא שור ונתקל בה ונפל בבור באנו למחלוקת ר' נתן ורבנן פשיטא מהו דתימא התם הוא דאמר בעל הבור לבעל השור אי לאו בירא ידיד תורא הוה קטיל ליה אבל הכא מצי א"ל בעל אבן לבעל הבור אי לאו בירא ידיד אבנא ידיד מאי הוה עבדא אי הוה מיתקל בה הוה נפל וקאי קמ"ל דאמר ליה אי לאו אבן לא הוה נפל לבירא איתמר שור

אם כסופה^א: שותפותאי מאי אהניא א"י. נללא שותפות נמי פלגא הוא דמשלמנא וכיון דצעל הטור נמי כוליה הויקא עבד משלם ג' חלקים: את קטלמיה. בתוך שלך מנאמי: מאי דאית א"י בה. אלא רענן צמר מעיקרא אלו וסברי דצעל השור כולה הויקא עבד הלכך צמועד צעל השור משלם כוליה וצחם צעל השור משלם פלגא ופלגא מפסיד וגבי מתניין נמי צמר כורה אוליין ושניהם פטורין: הניח אבן. צור כרויה וזלם אחר צא והניח אבן על שפתה: באנו למחלוקת בה. לרבנן צעל האבן חייב דהוא גרם כל הנפילה ומשום גרמא צמקין^ב ליכא למיפטריה דלכן נמי היינו צור והויקא צדים הוא דמתניא צפ"ג (דף סח.) הא מה דומה לזה אבנו וסכינו כו' ולרבי נתן צין שניהם משלמי:

בבא קמא ותלמוד בבלי - שו"ת ודור - עמוד סט ס"ב כב בבא קמא ותלמוד בבלי - חורפים ע"י תכנת הוצאת החכמה